

Grijesi prošlosti

Kao što su u operaciji Labrador početkom Domovinskoga rata hrvatske žrtve prikazivali srpskima, tako je i uprava Jasenovac, svjesno ili nesvjesno, srpske zločine pripisala NDH. Budući da Ministarstvo kulture financira spomen područje Jasenovac, može se reći da to ministarstvo sponzorira velikosrpsku propagandu

Pišu: NIKOLA BANIĆ,
STJEPAN RAZUM
i MLADEN KOIĆ

Mnogi prethodni članci su pokazali da su na mrežnom jasenovačkom popisu prisutne mnoge pogreške. Umjesto opetovanoga objašnjavanja kakve su to točno pogreške, vjerojatno je odmah u uvodu bolje dati neke nove dosad neobjavljene primjere tih pogrešaka. Na popisu se tako nalazi i **Bencion Kaveson** rođen od oca Jakoba 1909. godine u Sarajevu i navodno ubijen od ustaša 1942. godine u Jasenovcu. Kao prvi izvor podataka se, kao i kod većine ostalih zapisa, navodi "Popis žrtava Drugog svjetskog rata" Saveznoga zavoda za statistiku Jugoslavije iz 1964. godine. Međutim, na mrežnim stranicama Yad Vashema, službenoga izraelskog memorijalnog centra posvećenog žrtvama holokausta, moguće je naći drukčije podatke za Bencion Kavesona. U tamo javno dostupnome digitalnom arhivu postoji nekoliko različitih dokumenata koji jasno ukazuju na to da je spomenuti Bencion Kaveson umro 1945. godine nakon završetka Drugog svjetskog rata. Jedan od tih dokumenata je i formular koji je popunila **Erna Debevec** iz Sarajeva, nećakinja Bencion Kavesona kako se navodi na formularu koja je prema istim podacima i sama preživjela Drugi svjetski rat. Budući da je formular popunjen 2012. godine u Sarajevu, za pretpostaviti je da postoji još mnogo sličnih

neobjavljenih slučajeva. Još jedan novi primjer je slučaj **Frica Oppenheimera** za kojeg se na mrežnome jasenovačkom popisu navodi da je rođen u Vršcu 1909. godine, odnosno 1903. godine kako u napomenama piše da stoji u saveznom popisu iz 1964. godine. On je također navodno ubijen 1942. godine od ustaša u Jasenovcu. U digitalnome arhivu Yad Vashema moguće je naći dokument koji sadrži ispunjeni formular s podacima u kojima se navodi da je Fric Oppenheimer rođen 1903. godine u Vršcu za vrijeme rata dospio u logor Sajmište kraj Beograda te da je krajem 1941. godine ubijen. Budući da su Židove u Srbiji osim Nijemaca proganjali i Srbi, ovdje se potencijalno radi o jednom od srpskih zločina koji je kasnije od strane jugoslavenskog totalitarnog režima ipak pripisan Hrvatima.

Ovo donekle podsjeća na operaciju Labrador jugoslavenske kontraobavještajne službe (KOS) iz početne faze Domovinskoga rata u kojoj su između ostalih lažne snimke stradalih Hrvata prikazivane kao snimke Srba koji su žrtve hrvatskih zločina. Uvjetno rečeno, moglo bi se tvrditi da se ovdje radi o nekoj vrsti nastavka velikosrpske propagande, ali ovaj put uz svjesnu ili nesvjesnu pomoć spomen-područja Jasenovac. Budući da je spomen-područje financirano od Ministarstva kulture, uz iste bi se uvjete dalje moglo tvrditi da je ono neizravni sponzor takve vrste propagande. Moguće je da su spomenute pogreške nenamjerne, ali one kao i druge slične pogreške ipak čini određenu

negativnu propagandu. U Hrvatskoj to, na žalost, nije neuobičajeno pa je tako jedan od najnovijih sličnih primjera dokumentarni film „15 minuta – Masakr u Dvoru“ u dansko-hrvatskoj koprodukciji. Taj film je Hrvatski audiovizualni centar sufinancirao s 250.000 kuna i u njemu se, u inačici prikazanoj na premijeri na Sarajevo Film Festivalu, bez konkretnih dokaza tvrdi kako su zločin počinili pripadnici Hrvatske vojske. Netko bi mogao reći da se pogreške jednostavno događaju. I dok je spomenuti film prema medijskim napisima poslan na doradu s ciljem ispravljanja pogreške, problem s mrežnim jasenovačkim popisom je što ne ispravljaju sve navedene pogreške kao što bi se trebale, a kako je već prethodno spomenuto, nema ni odgovora na pisma elektroničke pošte s prijedlozima o pomoći kod uklanjanja nekih očitih pogrešaka. Čak i kad su neke pogreške bile ispravljene, znalo se dogoditi da su neke od osoba koje su na njih ukazale efektivno bile optužene za fašizam. Budući da su u slučaju dviju osoba iz uvoda ovog članka korišteni javno dostupni dokumenti iz digitalnog arhiva Yad Vashema, znači li to možda da su po toj logici djelatnika spomen-područja Jasenovac djelatnici ustanove Yad Vashem fašisti? Kakva se poruka šalje takvim optužbama? Znači li to da je laž poželjnija od istine?

Promjene na popisu

Mnogi slučajevi osoba koje su naknadno uklonjene iz mrežnog jasenovačkog popisa bili su prethodno

objavljeni u *Hrvatskom tjedniku* i u trenutnoj inačici neke od tih osoba se više ne navode. Ipak, to ne znači da se u računalnoj bazi podataka spomen-područja Jasenovac zapisi o tim osobama i dalje ne čuvaju. Naime, prošli tjedan se dogodio jedan zanimljivi događaj koji nedvosmisleno ukazuje na to. Mrežni jasenovački popis doživio je promjenu sučelja pa je sad kod pretrage osoba iz padajućeg izbornika moguće birati logor. Mogući odabir logora zasnovan je na temelju svih vrijednosti koje se u popisu pojavljuju pod poljem za logor pa je moguće vidjeti da postoje i očiti zatipci kao što su Jasenovac ili Stara Graiška. Ono što je donekle zabrinjavajuće je to da se u odabiru pojavljuje i Đakovo koje ne bi trebalo imate veze s Jasenovcem. Zbog toga bi Margitu Sorger koja je jedina za koju se Đakovo navodi kao logor vjerojatno imalo smisla ukloniti s popisa.

Međutim, promjena korisničkog sučelja nije bila jedina promjena koja se u zadnje vrijeme dogodila na popisu. Naime, netko od zaposlenika je vjerojatno slučajno u ponedjeljak 29. veljače učinio dostupnima i podatke o dodatnih 719 osoba pa je tako broj stranica popisa bio narastao na 2112 umjesto donekavanih 2094. Podaci o tim osobama su isti dan uklonjeni, ali ne prije nego što ih se uspjelo spremirati i nakon analize tih podataka dobiveni su zanimljivi rezultati. Prije daljnjeg opisa koji bi se mogao činiti složenijim treba odmah reći ovo: jedan dio od tih 719 dodatnih i brzo uklonjenih zapisa se i dalje na mrežnom jasenovačkom popisu nalazi u izmijenjenom obliku, a drugi dio se više ne nalazi i predstavlja pogreške iz prošlosti. Više detalja uz preciznija objašnjenja je dano u nastavku.

Među 719 novih zapisa moglo se opet naći **Filipa Schleifera**, **Rudolfa Martona**, **Nikolu Herakovića** i druge osobe za koje je već prethodno pokazano da predstavljaju pogreške na popisu. Zapisi za neke od tih prethodnih pogrešaka su prikazani u izmijenjenom obliku u odnosu na zadnji oblik prije uklanjanja. Tako je, primjerice, **Cezar Kabiljo** za kojeg se bilo pokazalo da je stradao u Buchenwaldu prikazan kao Cezara Kabiljo. Isti taj pogrešan oblik moguće je pronaći u tiskanom popisu iz 2007. godine, kao i u ručno preuzetoj

inačici mrežnog jasenovačkog popisa iz 2011. godine koju je dostupnom učinio gospodin **Josip Kljaković Šantić**, dok je u inačicama iz kasnijih godina taj podatak ispravljen. Čini se, dakle, da se u bazi podataka čuvaju i prethodne inačice zapisa o pojedinim osobama, a iz priložene se moglo vidjeti da ih se po potrebi spremno može naknadno iskoristiti.

Iako nijedan zapis od novih 719 osoba nije bio u potpunosti jednak nijednom zapisu osoba iz trenutne inačice popisa, za neke su osobe ipak postojale značajne sličnosti tako da se svih 719 novih zapisa ipak ne odnosi samo na neke starije i uklonjene zapise. Primjerice **Milan Rašević** rođenom 1908. godine u Bijeljini se ne navodi ime oca Savatije kao što je to u trenutnoj ina-

što je slučajna pogreška ili namjerna prijevara. Postavlja se pitanje ima li i u trenutnoj inačici popisa više takvih primjera? Ako ima, odmah je moguće pronaći mnoge kandidate. Primjerice, postoji mnogo sarajevskih Židova koji su u svim podacima osim u imenu oca jednaki. Treba li možda početi sumnjati da neki od tih zapisa zapravo opisuju iste osobe?

Novi zapisi brzo povučeni

Nadalje, osim spomenutih starijih inačica trenutnih zapisa postoji među novih 719 zapisa još jedna skupina zapisa kao što je ranije opisano. Radi se o zapisima koji se odnose na osobe kojih u mrežnom jasenovačkom popisu više nema nit u nekom izmijenjenom obli-

Hoće li uprava spomen područja Jasenovac optužiti i upravu Yad Vashema za fašizam zato što u Izraelu piše da je Bencion Kaveson umro 1945. godine, a nije ubijen u Jasenovcu 1942. godine, ili zbog Frica Oppenheimera za kojega u Izraelu navode da su ga Srbi ubili 1941. godine, a u jasenovačkome popisu naveden je da je stradao od ustaša 1942.

ćici, već Zarija. Ovakvih primjera među novih 719 osoba ima na stotine pa je tako u usporedbi s trenutnim zapisima iz popisa moguće naći promjene godina i mjesta rođenja, manje promjene imena kao u primjeru Cezara i Cezare, promjene prezimena, druga imena očeva, različite godine smrti. Postavlja se pitanje kako u tim slučajevima zaključiti koji se od novih i kasnije uklonjenih zapisa odnose na neke već prethodno uklonjene i danas u popisu više nepostojeće osobe, a koji zapisi su samo starija inačica nekog od trenutnih zapisa. Naime, obje vrste novih zapisa ukazuju na različite nepravilnosti u popisu.

Ako se od novih zapisa izdvoje oni koji su starija inačica nekog od postojećih zapisa, moguće je vidjeti da je na mrežnom jasenovačkom popisu podržano istodobno prikazivanje različitih zapisa koji se zapravo odnose na istu osobu

ku. Za pretpostaviti je da su takvi zapisi uklonjeni jer je naknadno zaključeno ili od strane neke osobe upozoreno na činjenicu da se radi o pogreškama. Iako su te vjerojatne pogreške uklonjene iz mrežnog jasenovačkog popisa, one mogu biti itekako korisne u dodatnom pokazivanju neispravnosti saveznoga popisa iz 1964. godine jer se mnogi od tih pretpostavljenih pogrešnih zapisa kao na glavni izvor pozivaju upravu na savezni popis koji je zbog činjenice da je nastao u laži sklonom i istini nesklonome jugoslavenskom totalitarnom režimu blago rečeno izrazito dvojbene pouzdanosti što je već više puta pokazano i na konkretnim primjerima. Međutim, kako točno zaključiti koji se od novih 719 zapisa odnose na starije inačice trenutno postojećih zapisa, a koji na zapise izbrisane iz mrežnog jasenovačkog popisa? Budući da kod ručne usporedbe tih no-

vih zapisa s onima iz trenutačne inačice popisa postoji previše nedoumica, primijenjen je nešto grublji pristup. Tako su od novih zapisa za one koji predstavljaju prethodno izbrisane zapise proglašeni svi oni za koje je potrebno učiniti više od tri promjene različitih podataka da bi bili jednaki nekom drugom zapisu na trenutačnoj inačici popisa. Ovo je prilično gruba obrada u kojoj su istovremeno odbacuju i ne obuhvaćaju zapisi za koje se pouzdano zna da su pogrešni i danas se u mrežnom jasenovačkom popisu više ne prikazuju, primjerice zapis o Filipu Schleiferu, ali barem se na taj način za obuhvaćene osobe s mnogo većom sigurnošću može reći da zaista predstavljaju ranije izbrisane pogreške. Tako se dolazi do 233 osobe koje su izbrisane iz mrežnog jasenovačkog popisa što je skoro dvostruko više nego što je poimenačno objavljeno u prethodnim člancima zajedno. Odmah treba reći da se ovaj broj preciznijom ručnom obradom sigurno može značajnije povećati. Takva obrada je već u tijeku i njezini će

rezultati biti prikazani u jednom od budućih članaka.

Budući da je 719 novih zapisa relativno brzo povučeno i da se spomenutih 233 zapisa niti u izmijenjenom obliku više ne nalazi na mrežnom jasenovačkom popisu, netko bi mogao reći da su sve ovo zapravo izmišljeni podaci čiju se istinitost zbog navodnog uklanjanja više ne može provjeriti. Međutim, osim mrežnog jasenovačkog popisa koji se lako uređuje postoji i njegova starija tiskana inačica čija se postojeća izdanja iz očitih fizičkih razloga više ne mogu uređivati. Ne treba zaboraviti ni ugravirani popis na pleksiglasne ploče u samom jasenovačkom muzeju koje također svjedoče o pogreškama sastavljača popisa. Upravo je u tiskanoj inačici moguće pronaći 197 od ovih 233 zapisa, znači oko 85%, što potvrđuje cijelu tezu da se vrlo vjerojatno radi o pogreškama budući da su uklonjeni iz trenutačne inačice. Treba spomenuti da se od 36 zapisa koji se ne nalaze u tiskanome izdanju relativna većina odnosi na osobe rođene u Mostaru. Od 197 za-

pisa iz tiskanog izdanja popisa za njih 185 se kao izvor navodi savezni popis iz 1964. godine, znači oko 94%. Sve ovdje navedene podatke moguće je u odgovarajućem obliku preuzeti na stranici <http://fly.srk.fer.hr/~nbanic/popis/>.

Uz ove nove pogreške iz prošlosti dodatno raste materijal za prethodno najavljenju statističku obradu popisa. On će dodatno narasti i spomenutome budućom preciznijom ručnom obradom spomenutih 719 uklonjenih zapisa. Osim toga je još mnogo sličnih uklonjenih zapisa moguće pronaći u prethodnim ručno preuzetim inačicama iz prethodnih godina te potvrditi njihovo postojanje u tiskanoj inačici popisa. Ako netko od čitatelja treba dodatnu pomoć oko korištenja ili pripreme materijala za vlastite statističke testove, slobodno se javi na adresu elektroničke pošte jasenovacki.popis@gmail.com te izrazi što ga točno zanima ili što mu točno treba. Pogrešaka u popisu gotovo sigurno ima još mnogo, samo treba uložiti malo truda i rezultati vrlo vjerojatno neće izostati.



PSEUDOINTELEKTUALNI TALIBANI pokušavaju uništiti kulturni pluralizam u Hrvatskoj

*Ne živi čovjek samo o kruhu...
Isus iz Nazareta*

Piše: GOJKO BORIĆ

Jedna od glavnih osobina svakoga demokratskog društva je pluralizam vjerskih, ideoloških, kulturnih i političkih mišljenja i planova te njihovih izvedbi. Samo su komunisti, gore od fašista, čvrsto vjerovali da isključivo oni znaju što se zbivalo u prošlosti, kako se mora oblikovati današnjicu i kako će izgledati budućnost. Ovaj intelektualni totali-

tarizam nadživio je komunizam i nakon njegove propasti u Europi, pogotovo u Hrvatskoj, pa ga se može dokumentirati na više primjera u posljednjih nekoliko mjeseci nakon što je Kukuriku koalicija izgubila izbore i na vlast došle stranke desnoga centra. Gubitnički „plaćenci“ kukurikavaca u raznim nazovi intelektualnim krugovima i nevladinim udrugicama nastoje obaviti ono što nije uspjelo njihovim ideološkim i političkim naredbodavcima u prokomu-

nističkim strankama koje se maskiraju drugim imenima u Hrvatskoj, naime jednog po jednog srušiti ministre Oreškovićeve vlade, unijeti razdor u vladinu koaliciju i iznuditi nove izbore na kojima bi, po njihovu mišljenju, došlo do zaokreta u njihovu korist, kako bi i dalje mogli „sisati“ novac iz državnoga proračuna i prati mozak neupućenome narodu preko svojih brojčano nadmoćnih medija, jednostavno stvoriti 'radosne robove' koji će im služiti vječno

SA SLAVONIJOM I BARANJOM ZAJEDNO.
U DOBRU I ZLU. STVARAMO. VJERUJEMO I VOLIMO.

Pratite program TV Slavonije i Baranje putem DVB-T-a, MAX-TV-a, OPTI-TV-a, B-NET-a i Live streaminga na www.stv.hr

Biti na televiziji
ne jamči uspjeh, ali
uspjeti,
a ne biti na televiziji
gotovo je nemoguće.

e-mail: marketing@stv.hr
Tel/fax : 031/203-333